

Bones pràctiques
de Responsabilitat
Social **2018**

Càritas Barcelona

www.respon.cat

Iniciativa empresarial per al
desenvolupament de la responsabilitat
social a Catalunya

GESTIÓ RESPONSABLE, EMPRESA SOSTENIBLE

Consell General de Cambres
de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa
i Coneixement

Càritas Barcelona

Nom de l'organització Càritas Diocesana de Barcelona

Sector d'activitat Serveis socials

Plantilla 2.697 persones voluntàries, 173 persones contractades i 224 personal extern en els projectes

Pàgina web <https://caritas.barcelona>

Twitter @caritasbcn

Adreça Via Laietana 5, entl. · 08003 Barcelona

Contacte T. 93 344 69 00 – info@caritas.barcelona

DESCRIPCIÓ DE L'ORGANITZACIÓ

Càritas és una entitat sense ànim de lucre de l'Església catòlica que té per missió "acollir i treballar amb les persones en situació de pobresa i necessitat perquè siguin protagonistes del seu propi alliberament, des del compromís de la comunitat cristiana. Es tracta d'ajudar aquestes persones a sortir de la situació de patiment en la qual estan atrapades i oferir-los eines i recursos perquè se sentin més confiades i segures i puguin liderar per si mateixes el seu projecte de vida.

Càritas Barcelona es el braç social de l'Església de Barcelona que conjuntament amb les Càritas parroquials desenvolupen l'acció social.

Els **tres objectius** de Càritas Diocesana de Barcelona són

- promoure, orientar i coordinar l'**acció social**;
- **sensibilitzar** la societat i
- **denunciar** situacions d'injustícia social.

També treballen per transformar la societat atenent les persones però també incorporant la incidència política amb informes i accions que formulen crítica social compromesa. Aquesta incidència es fa des d'un estil molt propi, que descriuen com a denúncia positiva, que no pretén assenyalar sinó anunciar una altra manera de fer i d'abordar els reptes socials. **25 mitjans de comunicació** assisteixen de mitjana a les seves rodes de premsa i suposa una oportunitat per mostrar-los una realitat transversal, no centrada en una problemàtica concreta.

I es treballen a partir d'aquests valors:

- El **servei**. Ens caracteritza el fet d'estar al servei de l'altre, del proïsme. Hem vingut a ser servidors de les persones pobres i no a ser servits. I a Càritas, aquest servei comença entre nosaltres mateixos, els voluntaris i assalariats. El primer i més important servei al pobre és que se senti escoltat.
- La **compassió**. No som una agència tècnica de solidaritat. També ens caracteritzem per l'empatia envers l'altre (proïsme) i l'estimem. Però ho fem per compassió – i no per llàstima – ja que sentim com a propi el patiment del proïsme. També ens acostarem a la mateixa persona si cal.
- El **rigor**. Cada un de nosaltres hem de poder sentir que hem doblat els talents rebuts de nostre Senyor, a la vegada que els nostres donants perceben honestedat, rigor i entusiasme en el nostre treball.
- **Col·laborar**. Restarem sempre a disposició d'altres entitats o organismes oficials per treballar en xarxa de manera que, sumant esforços, ens permeti ser més eficaços i eficients en la nostra acció social. Sigui qui sigui l'altre – entitats del primer, segon o tercer sector – i sense renunciar, mai,

“Som Església, no només una ONG”

a l'essència i els valors de Càritas. L'objectiu és que, davant dels problemes, les persones pobres siguin ateses pels millors professionals (voluntaris o assalariats).

COMPROMÍS AMB LA SOCIETAT

Aquest és el compromís que dona sentit a la tasca de Càritas, i que interpel·la contínuament l'organització: *quan et diuen que el 95% de les demandes tenen a veure amb l'habitatge t'has de replantejar coses, has de donar respostes, perquè no tenim expedients al davant sinó persones i famílies*. Així, tots els canvis interns són una resposta a la realitat canviant. I en tant que entitat social de referència, se sent cridada a ser punta de llança, a innovar, a donar resposta ràpida i eficaç. La seva agilitat es veu davant reptes com ara mateix amb els menors estrangers no acompanyats (MENA), que van obrir un centre d'emergència en menys d'un mes trobant lloc i personal, malgrat les dificultats.

La crisi econòmica ha comportat una greu crisi social que ha posat a prova Càritas, com tot el tercer sector. I actualment, tot i els indicadors macroeconòmics positius, no ha baixat el nombre de persones ateses, fet que mostra problemes reals que són presents.

La Càritas Diocesana de Barcelona disposa de persones voluntàries i persones contractades de l'àmbit social (treballadors socials, educadors, treballadors familiars, psicòlegs,...) distribuïts per diferents centres i parròquies de la diòcesis fent atenció directa. Tot i que aquesta funció correspondria als Serveis socials municipals, la realitat és que els serveis públics no arriben a tot arreu. Alhora, la tasca exigent de Càritas provoca canvis a l'Administració ja que fan emergir necessitats que han de ser ateses. Cada ajuntament té els seus criteris, i Càritas s'hi coordina i cobreix les persones que, si no aconsegueixen empadronar-se, en la majoria de casos queden desatenses pels Serveis Socials municipals, i per tant, no tenen accés a drets (drets socials, educació, sanitat...). Moltes d'aquestes persones estan en situació administrativa irregular, i per tant, queden excloses del sistema. Càritas fa un paper de contenció enorme i finalment sostenen l'esperança.

Programes d'acció social

- Acollida i acompanyament
- Ajuda a necessitats bàsiques
- Famílies i infància
- Formació i inserció laboral
- Gent gran
- Migració
- Sense llar i habitatge

En relació a la Inserció laboral Càritas Barcelona té un programa anomenat Feina amb Cor, destinat a persones que a través d'un acompanyament similar a un procés de coaching, s'identifica el potencial de cada persona i d'aquesta manera se l'ajuda a trobar feina. El programa ha estat un gran èxit i ha comportat 4.000 primeres insercions en 5 anys de funcionament. En plena crisi Càritas va decidir que havia d'innovar amb la recerca de feina, amb la pobresa infantil o l'habitatge. Cal dir que sovint des de l'Administració s'han acabat incorporant innovacions provinents dels models desenvolupats a Càritas, com ara els centres comunitaris o les cases d'acollida per a dones víctimes de violència.

Les despeses de l'organització es reparteixen en un 12% per a estructura i un 88% per a serveis socials, en una opció per maximitzar les accions que impacten directament en les persones.

COMPROMÍS AMB EL BON GOVERN

El **Consell de Càritas** és l'òrgan decisor i està format per membres de les Càritas de les zones pastorals, i membres escollits per l'arquebisbe de Barcelona. El Consell aprova les línies estratègiques i cada grup disposa de molt marge per desenvolupar els plans operatius. Pel tipus d'organització, el funcionament és jeràrquic però es donen amplis espais de participació i implicació de l'equip.

Un aspecte nuclear de l'organització és la política d'**aliances** amb moltes entitats. Des d'un punt de vista estructural cal assenyalar que formen part de la Confederació Càritas Espanyola. A nivell de Catalunya, a través de Càritas Catalunya formen part de la amb la Taula del Tercer Sector. Càritas Barcelona és membre d'ECAS i està en relació amb les altres entitats d'Església. Càritas ha estat l'origen de moltes altres organitzacions, que van néixer en algun projecte propi i han acabat guanyat entitat pròpia com la Fundació Formació i Treball i la Fundació Habitatge Social que gestionen roba, mobles i habitatges respectivament. Al 2017, Càritas Barcelona va donar suport a 58 entitats per abordar més necessitats socials.

Càritas Barcelona té un compromís amb la **Responsabilitat Social Corporativa** i ha anat abordant la gestió dels diferents aspectes que aquesta comporta. Durant el 2018, després d'haver estat seleccionada, ha participat en el **programa RSE.Pime**, organitzat per l'associació empresarial Respon.cat, amb el suport del Consell de Cambres de Comerç de Catalunya i el Departament d'Empresa i Coneixement de la Generalitat de Catalunya. Per mitjà del procés de capacitació i consultoria, Càritas ha pogut identificar les seves bones pràctiques i les àrees de millora, i es proposa avançar en la gestió de l'RSE.

Respecte al repte de la **transparència**, es van avançar a les normatives, treballant-ho bé des de l'inici. Així, disposen d'un manual de Prevenció de Delictes i Infraccions que incorpora un mapa de riscos. Tenen una política de rendició de comptes centrat en l'activitat i en gran mesura orientada als col·laboradors.

Pel que fa a la política de gestió del **compliment**, que es porta a terme per mitjà d'un codi general de conducta que recull extensament tots els aspectes que cal assegurar respecte a tractament de dades, privacitat, així com el règim disciplinari corresponent. Anualment s'audita l'eficàcia de les mesures de control intern.

Dins del Codi General de Conducta es disposa d'una **política ètica** de no acceptació de regals, invitacions, favors, que procedeixi de persones o organitzacions usuàries, proveïdores, intermediàries, etc.

S'ha habilitat un canal de denúncies a través d'un bufet d'advocats que gestiona les denúncies, que dirigeixen persones treballadores, ateses, voluntàries o altres.

Els principis ètics de Càritas:

- **Dimensió religiosa:** Càritas es una comunitat de vida integrada en l'Arquebisbat de Barcelona, tenint Jesucrist com a centre i eix de la missió de serveis als necessitats.
- **Dimensió social:** Càritas possibilita la trobada, la convivència i la unió entre les persones, sempre obertes al diàleg, per tal de fomentar l'esperit de solidaritat i justícia.

- **Dimesió personal**, que suposa el desenvolupament de la voluntat, a través de l'esforç constant i la vocació d'ajuda als demés, que requereix el compliment del propi deure professional, la superació de dificultats i el creixement personal.
- **La llibertat**, transmetent uns principis cristians amb una escala de valors clars i concrets.
- **L'afectivitat**, a través de la formació de la sensibilitat i de l'acceptació de les pròpies limitacions i de les alienes.

Totes les actuacions de les persones contractades i voluntàries, com a conseqüència del seu vincle amb Càritas han d'estar guiades pels valors ètics i de recerca d'uns valors evangèlics per aconseguir una societat més solidària, en un esforç per tal d'aconseguir un millor servei a la societat i fer un ús correcte dels recursos naturals per conservar i millorar el medi ambient.

COMPROMÍS AMB LES PERSONES

L'**equip humà** de Càritas Barcelona està format per 2.697 persones voluntàries, 173 llocs de treball amb persones contractades i 224 llocs de treball als nostres projectes amb personal extern. A més, Càritas també és la comunitat cristiana, i també compten amb els 7.677 socis i donants, així com per totes aquelles persones i grups que, des de diferents accions i responsabilitats, treballen conjuntament i sumen esforços en favor de la missió que l'entitat té encomanada.

Càritas Barcelona disposa fa anys d'un **conveni col·lectiu** propi, que ara s'ha renegociat amb una nova política retributiva més justa i més transparent.

El voluntariat suposa tota una força solidària que permet arribar a molts llocs. Per assegurar la qualitat humana i tècnica d'aquesta vinculació, es va crear l'Escola de Formació del Voluntariat, reconeguda per la Generalitat de Catalunya. Han creat un **nou model d'Acció social** per apoderar aquest voluntariat, ja que atenen 22.000 persones, que són 70.000 si incorporem totes les Càritas parroquials. Cal que la gent que actua des de les parròquies estigui formada i tothom pugui treballar com un equip, que no sigui un procés sols d'acollir sinó també d'acompanyar, no sols donar roba i aliments sinó també derivar a altres recursos i vincular les persones a la comunitat.

Conciliació de la vida personal i familiar. Es desenvolupa el compromís d'RSC pròpia procurant la millora de la qualitat de vida del personal i de les seves famílies, promovent un ambient de treball compatible amb el desenvolupament personal, ajudant les persones dels equips a conciliar, de la millor manera possible, els requeriments del treball amb les necessitats de la vida personal i familiar de treballadors, voluntaris, col·laboradors i dels participants que ajudin el personal a fer la feina que se'ls encomani. Es treballen 35 hores setmanals de manera que tres dies a la tarda no treballen.

Igualtat d'oportunitats i no discriminació. Constitueix un principi bàsic d'actuació, proporcionar les mateixes oportunitats en l'accés al treball i a la promoció personal i professional, assegurant en tot moment l'absència de situacions de discriminació per raó de sexe, raça, origen, estat civil, religió o condició social de qualsevol treballador, col·laborador, voluntari o persona atesa. Actualment s'està posant en marxa el Pla d'igualtat. Cal dir que el 90% de l'organització són dones i que l'equip directiu és paritari al 50%.

COMPROMÍS AMB LA SOSTENIBILITAT ECONÒMICA

Càritas és autònoma i independent. El finançament de Càritas prové de donacions tant de diners com en espècie. Càritas Diocesana de Barcelona ha gestionat el 2017 un **pressupost** de més de 22 milions d'euros, que provenen en un 85% de fonts privades i un 15% de subvencions públiques. Pel que fa a l'aplicació dels recursos, un 88% es dedica a l'acció social, un 12% a administració, gestió, comunicació, sensibilització, i a la dinamització i acompanyament del voluntariat.

Disposa d'una **política d'acceptació de donacions** segons la qual algunes persones estarien directament excloses, com seria en cas d'activitats il·lícites, empreses sense autorització administrativa o fent ús de bancs pantalla, i altres podrien requerir autorització de la direcció, en certs sectors d'activitat o ubicació de les seus, o sospitosos de blanqueig de capital.

Pel que fa a les persones que porten a terme la **funció de captació de recursos**, cal actuar amb honestat, respecte, integritat i transparència, avantposant l'interès de Caritas i dels col·lectius beneficiaris als interessos personals, respectar els marcs legals, ètics i deontològics, fer ús de mitjans adequats a l'estil de l'organització i que preservin la dignitat de les persones beneficiàries. A més, caldrà respectar la voluntat dels donants pel que fa a la destinació dels fons i proporcionar informació precisa i veraç, garantint que la rendició de comptes als donants es faci efectiva a través d'informes de seguiment, memòries i informes sobre activitats i resultats que reflecteixin fefaentment la realitat de la gestió dels fons recaptats.

En les licitacions d'obres es demanen tres pressupostos i s'hi introdueixen **clàusules socials**, especialment d'inserció de persones de col·lectius necessitats i també de respecte al medi ambient.

Entitats amb Cor

Càritas Diocesana de Barcelona va crear el 2002 Entitats amb Cor, un programa de relació amb el món econòmic, esportiu, universitari, cultural i educatiu, que disposa d'un codi ètic propi, i que té com a finalitat sensibilitzar empreses i organitzacions per la transformació de la societat i integrar-les en els projectes de Càritas. Més enllà d'aconseguir fons i recursos per als projectes, l'acció voluntària fa possible que les empreses i entitats coneguin la realitat de les situacions de pobresa a casa nostra, puguin vincular-se a Càritas, en tant que entitat de referència social, i compartir els valors de la justícia i la igualtat, i puguin sumar-se a un nou model de "fer empresa o entitat", que passa per una responsabilitat social efectiva i transformadora.

El programa convida empreses i entitats a treballar per l'excel·lència social i a participar d'un treball conjunt, que els permetrà implicar-se en un compromís de canvi amb la societat i aconseguir el benestar de les persones més desfavorides. A més de donatius, es fomenten accions de sensibilització o, per exemple, el voluntariat corporatiu

Entitats amb Cor és possible gràcies a un equip de 80 voluntaris, amb un perfil d'ex executius d'empreses i entitats, i gestors d'entitats esportives, culturals, pedagogs o professors d'universitaris. Per dur a terme la seva tasca, els voluntaris se'ls forma en RSE, a més de tenir un important coneixement dels diferents projectes de Càritas. Dues tècniques assalariades coordinen.

El programa acull 700 empreses i organitzacions, que s'organitzen en sis grups:

- Empreses i Fundacions amb Cor
- Fires amb Cor
- Clubs amb Cor
- Universitats amb Cor
- Escoles amb Cor i Educació en Valors
- Cultura amb Cor

Per cada 1 € que una empresa o entitat aporta a Entitats amb Cor, es genera un retorn de 2,7€, segons un estudi de càlcul del valor creat que, a més, destaca el paper actiu del voluntariat com la clau de l'èxit del programa.

COMPROMÍS AMB EL MEDI AMBIENT

Càritas ha anat incorporant els criteris ambientals a la seva activitat, i actualment fa una **auditoria energètica** cada quatre anys, i ha canviat llums i finestres de la seu central, per exemple.

El personal de Caritas s'ha de comprometre activa i responsablement amb la conservació del medi ambient seguint les recomanacions per reduir l'impacte ambiental de les activitats i contribuint a millorar els objectius de sostenibilitat.

Càritas aplica un seguit de mesures ambientals al pisos propis, que també divulga per aconsellar a tothom reduir la factura de la llum, el gas o l'aigua: bombetes LED, temporitzador de consum elèctric, finestres de doble vidre o làmines especials transparents, evitar els forats sota les portes, i estalviar aigua.

CONCLUSIONS

Càritas és la gran entitat social de referència i ha tingut el gran mèrit d'haver-se sabut adaptar amb agilitat a les necessitats exigents i canviants de la nostra societat. A més, ha experimentat al llarg de les darreres dècades una gran evolució que ha portat l'organització a una professionalització combinada amb una gran capacitat d'integrar i mobilitzar el voluntariat, i a una superació de l'assistencialisme, donant lloc a un model molt singular de promoció de la persona. Cal destacar, en aquest procés, la introducció de la crítica social i la influència política, construint un nou compromís, a banda de l'acció social, en l'anàlisi d'aquesta realitat, fet que ha convertit Càritas una gran ONG, però, com diu el seu director, Salvador Busquets, *som Església, no només una ONG.*

Aquesta fitxa ha estat elaborada al 2018 per Josep Maria Canyelles a partir de les entrevistes realitzades a Anna Roig, directora de Comunicació i RI, Cristina Gracia, directora de Serveis Corporatius, i Ferran Casamitjana, adjunt a Comunicació i RI.

La fitxa reflecteix informacions aportades per la Institució i ha estat validada per aquesta. L'elaboració de les fitxes d'RSE és una iniciativa de l'associació Respon.cat, iniciativa empresarial per al desenvolupament de la responsabilitat social a Catalunya.

Aquesta sèrie de fitxes correspon a empreses participants en el programa RSE.Pime, amb el suport del Departament d'Empresa i Coneixement de la Generalitat de Catalunya i la col·laboració del Consell de Cambres de Comerç de Catalunya.